

18.02.2016

Sisäministeriö
PI 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite SMDno-2015-1539, SM049:00/2015, kirje 27.1.2016

Asia **OKM Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta**

Opetus- ja kulttuuriministeriö lausuu asiassa kunnioittavasti seuraavan. Esityksessä ehdotetaan tiukennettavaksi perheenyhdistämisen edellytyksiä koskevia säännöksiä. Tiukennukset pohjautuisivat EU:n perheenyhdistämisdirektiiviin.

Ulkomaalaislakia muutettaisiin siten, että turvattua *toimeentuloa koskeva vaatimus perheenjäsenen oleskeluluvan edellytyksenä laajennettaisiin koskemaan sellaisia henkilöryhmiä, joihin toimeentuloedellytystä ei suotuisamman kohtelun johdosta voimassa olevan lain mukaan sovelleta*. Jatkossa sekä kansainvälistä suojelua saavilta että Suomen kansalaisilta edellytettäisiin turvattua toimeentuloa ennen kuin perheenyhdistämishakemus voitaisiin hyväksyä.

Lakiluonnoksen perustelujen mukaan ”tavoitteena on edistää kolmansien maiden kansalaisten kotoutumista lisäämällä perheenkokoajan omaa vastuuta perheensä toimeentulosta, joka helpottaa perheenjäsenten yhteiskuntaan asettumista, kun perheenkokoaja olisi perheen maahan saapuessa valmiimpi kantamaan vastuun perheestään taloudellisesti ja siten myös yhteiskuntaan sopeutumisen näkökulmasta. Muutoksella tähdätään maahanmuuttajien työllistymistä rohkaisevaan vaikutukseen.”

Hallituksen esityksen soveltamisalan laajentaminen vaikuttaa HE:ssä mainittujen varsinaisten kohderyhmien lisäksi Suomen kansalaisten perheiden yhdistämiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö haluaa kiinnittää huomiota siihen, että esimerkiksi korkeakouluopiskelijoiden tulot eivät välttämättä ylitä hallituksen esityksessä mainittuja tuloarvoja. Opiskelijoiden tulot muodostuvat usein opintorahasta ja -lainoista, erilaisista stipendeistä ja apurahoista sekä mahdollisista palkkatuloista. Useiden tutkijoiden tulot muodostuvat palkkatulojen lisäksi apurahoista ja stipendeistä. Opiskelijoiden ja tutkijoiden kannalta olisi tärkeä tarkentaa, otettaisiinko tuloarajatarkastelussa huomioon esimerkiksi opintorahat ja -lainat tai erilaiset stipendit ja apurahat.

Lisäksi on hyvä ottaa huomioon, että opiskelijoiden ja tutkijoiden kohdalla tulot eivät välttämättä jakaudu tasaisesti tulorajan tarkasteluajanjakson aikana ja esimerkiksi apuraha on voitu saada ennen tarkastelujaksoa. Edellä mainitut ongelmat liittyvät myös paluumuuttajien asemaan, esimerkiksi silloin kun Suomen kansalainen on ollut tutkijana ulkomaisessa korkeakoulussa ja olisi palaamassa ulkomaalaisen puolison kanssa Suomeen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että esityksen mukainen toimeentuloedellytyksen tiukentaminen ei todennäköisesti lisäisi esityksessä toivotulla tavalla turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden työllistymistä, sillä se näyttäisi perustuvan siihen oletamaan, että Suomessa oleskelevien henkilöiden työllistyminen ja sitä kautta mahdollisuus hankkia oma ja perheen toimeentulo olisi riippuvainen heidän työllistymishaluistaan. Tosiasiallisesti suurin työllistymisen este lienee kuitenkin maahan muuttaneiden henkilöiden kielitaitoon ja aikaisemmin hankittuun osaamiseen sopivien työpaikkojen puute.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää lopuksi huomiota lakiehdotuksen luvussa 4.3 yhteiskunnalliset vaikutukset käytettyyn kansalaisyhteiskunta-käsitteeseen; ”Muutos vahvistaa kansalaisyhteiskunnan luottamusta siihen, että oleskeluluvalla maahan saapuvien kolmansien maiden kansalaiset vastaavat omasta toimeentulostaan” sekä ”Väärinkäytösten ehkäiseminen ja sitä kautta perusteettomien hakemusten vähentämien lisäävät kansalaisyhteiskunnan luottamusta ja hyväksyntää lainsäädännölle ja viranomaisten toiminnalle”. Kansalaisyhteiskunta määritellään mm. kansalaisyhteiskunta.fi -sivustolla, jonka mukaan suomalainen kansalaisyhteiskunta koostuu seuraavista toimijoista ja toimintakokonaisuuksista: kansalaistoiminta, järjestötoiminta, kirkkokunnat ja uskonnolliset järjestöt, ammattiyhdistystoiminta, puolueet, pienimuotoinen osuustoiminta, säätiöt, vapaa sivistystyö.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Lainsäädäntöneuvos

Eerikki Nurmi

Jakelu hare(at)intermin.fi
maahanmuutto-osasto(at)intermin.fi

Tiedoksi Opetus- ja kulttuuriministeriön osastot
Kansainvälisten asiain sihteeristö
Erityisavustajat